

Szeged a jövő kapujában

(Folytatás az 1. oldalról.)

rikamalom, valamint néhány kis üzem adott munkaalkalmat nem egészen 15 ezer embernek. Akkoriban a város három termékéről volt híres: paprikájáról, szalámi-járól és hímet papucsairól. Az első hároméves terv nagy teljesítménye, a Szegedi Textilművek szervesen illeszkedett ebbe az ipari környezetbe. A város lakói méltán voltak büszkéek az új, korszerű nagyüzemre, sőt olyan újságírók is megjelentek akkoriban, hogy Szeged a magyar könnyűipar új fővárosa lett.

Való igaz, hogy a mai Szegeden a város iparából — az állóeszközöket tekintve — a könnyűipar részesedése a legnagyobb (44 százalékkal vezet, de már szorosan mögötte van 40 százalékkal a nehéz- és a gépipar, az élelmiszeripar 16 százalékos képvisel), de ez a fejlődés nem volt egyenes vonalú, nem volt mentes a megtorpanásoktól, sőt egy mesterséges és politikailag hibás megtorpanástól sem.

A szocialista iparosítás új hulláma az MSZMP gazdaságpolitikai elvei alapján 1957 után indult el. A fejlődés az előző évek visszafogottsága után hatalmas lendületet vett. Miközben a textil- és az élelmiszeripar megtartotta a hagyományos súlyát és szerepét (korszerűsítették a kendergyárat, a konzervgyárat, a paprikafeldolgozót, többszörösére növelték a szalámigyár kapacitását), a város otthont adott a Taurus szegedi gumigyárának és a Kábelgyárnak is. Az iparosítás folyamatában a mezőgazdaságból élő lakosság száma egyharmadával csökkent, de a kevesebb kezű több gép pótolta, és a Szeged környéki mezőgazdaság többre képes, mint valaha is. Nem csökkentették a paprika-termesztésre használt földterület nagyságát sem.

Az ötvenes évek végén kidolgozott iparfejlesztési terveket időközben jócskán „felülbírálta” egy sikeres kutatófúrás, amely a város környékén végre megtalálta azt a szénhidrogénmezőt, amelyet a magyar földtanutudósok már régen feltételeztek, de eddig nem sikerült nyomába bukkanni. A Szeged környéki, így az algyői olaj- és földgázmező feltárása és termelésbe állítása is halaszthatatlan feladattá vált. hiszen — már akkor úgy számoltak — perspektívában annak kell majd átvenni a zala-olajmező szerepét. Otthont kellett teremteni az olajipar szakembereinek és gondoskodni a már folyamatban levő beruházások dolgozóinak letelepítéséről is. Ilyen körülmények között — figyelembe véve a város más területeken is kibontakozó fejlődését, a növekvő lakásigényeket — különösen sürgetővé vált, hogy Szegeden is meghonosítsák az építőipar egyik sajátos nagyüzemi formáját. Így került a házigyár Szegedre, így gyorsult fel a lakásépítések üteme, születtek meg az új lakótelepek.

A dinamikus fejlődést plasztikusan szemlélteti a lakásállomány növekedése. Szegeden 1949-ben 33 ezer 299 önálló lakás volt, ma ezek száma 57 ezer 32. Sok száz lakást szánáltak közben, és jelentős sortarozási program is megvalósult. Nőtt az egy lakásra jutó szobák száma, felszereltsége, komfortfokozata. A mai Szeged lakossága 176 ezer, így lélekszám tekintetében a harmadik a vidéki városok sorában, s kerekén három főre jut egy önálló lakás. 1949-ben, amikor egyharmadnyival kevesebben éltek itt, ez a szám még 3,4 volt.

Olyan lakótelepek jöttek létre néhány év alatt, mint például Tarján, amely 30 ezer embernek nyújt otthont. Annyian élnek ott, mint Makón, Komlón vagy Mosonmagyaróváron. Odesszáról, Szeged testvérvárosáról neveztek el a Tisza bal oldalán, Újszegeden épült lakótelepet. Sokan költöztek a szépülő Felsővárosba, és ez évben befejezik az úgynevezett Északi városrész építését is. A szépen szaporodó egy-két emeletes társasházak, a korszerű családi házak nemcsak kellemes színteltek a nagy házigyári házak szomszédságában; hanem az életkörülmények kedvező változását is példázzák.

Megszépült Szeged város központja is. Fontos előrelépés volt a dóm környékének átépítése, felújítása. A dóm előtti árkados téren 1959-ben felújították a Szegedi Szabadtéri Játékokat. Az ország legnagyobb, 600 négyzetméteres színpadán mutatják be évről évre az operatrodalom, a dráma- és balettművészet kimagasló alkotásait. A szabadtéri játékokat először 1933 nyarán rendezték meg haladó szellemű fiatal költők, írók, képzőművészek és esztéták javaslatára, s elsőként Madách: „Az ember tragédiája” került színpadra. Az utóbbi húsz évben háromszázharminchat előadást rendeztek, amelyeket 1 millió 710 ezer néző tekintett meg. A gazdag képzőművészeti, zenei, pedagógiai, nyelvészeti, természettudományi és mezőgazdasági rendezvénysorozatok iránt külföldön is nagy az érdeklődés. A Szegedi Nemzeti Színház, annak operatársulata, a szimfonikus zenekar az év minden szakában számos vendéget vonz.

A város lakóinak, de az odalátogató sok százezer turistának is az a véleménye, hogy sikerült megőrizni a régi városkép értékét.

ugyanakkor szépen, esztétikusan illeszkednek ebbe az új épületek is. Várostervező építésszek, városrendező, településfejlesztők, a várospolitika alapítói és végrehajtói, s nem kevésbé az itt élő emberek nagyon sokat tettek és tesznek azért, hogy Szeged méltó helyet töltsön be a magyar nagyvárosok sorában.

A varósszépítéshez tartozik a zöldterületek kialakítása, a játszótérek, a pihenőparkok sok, változatos színfoltja. Ma a belvárosi gyerekek a Bartók Béla téren szép, új játszótéren zsbonghatnak. Sokan pihennek, keresnek kikapcsolódást az újszegedi liget árnyas fái alatt. Ebben a kellemes környezetben, a sportcsarnok épülete körül, uszodával, új pályákkal, szabályos sportközpont épül ki.

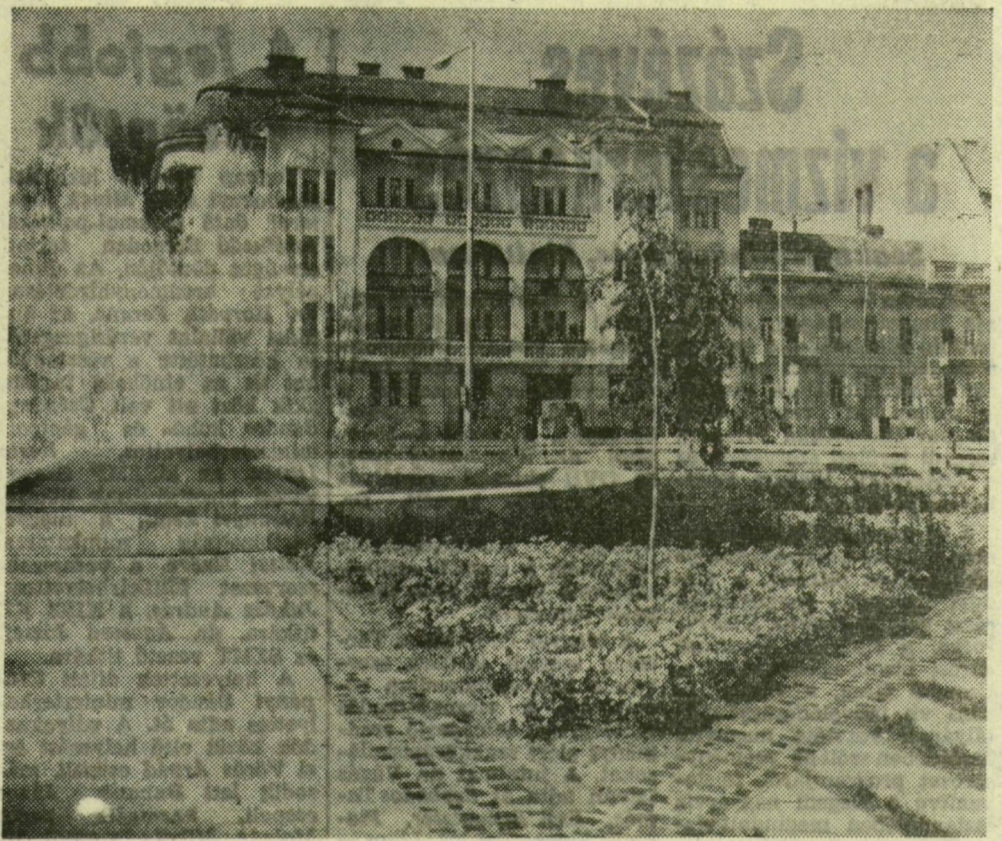
Az iparosodás eredményeit tükrözik a foglalkoztatottak összetételében bekövetkező változások. (Az 1978-as év adatai után zárójelben az 1948-asok szerepelnek.) Jelenleg Szegeden az iparban, építőiparban és a közlekedésben tevékenykedik a foglalkoztatottak 58,4 (42) százaléka, a kereskedelemben 10,6 (8,3), a mezőgazdaságban 6,9 (19,5), a szociális-kulturális ágazatban pedig 24,1 (30,2) százaléka. Ez utóbbival kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a részarány 6,1 százalékos csökkenése eltakarja azt a tényt, hogy voltaképpen számszerű növekedésről van szó: 1948-ban 15 ezer 434 fő dolgozott, ma 23 ezer 303 fő tevékenykedik a szociális-kulturális ágazatban — csak hát közben az iparban foglalkoztatottak száma például több mint kétszeresére nőtt. Jelenleg a felső fokú végzettségűek több mint egyharmada az oktatásban dolgozik, csaknem ugyanennyi a műszaki-közgazdasági értelmiség. A városban 321 főnek van tudományos minősítése. A főhivatásos kutatók száma 327, az egyetemi és főiskolai tanároké, docenseké 315. Szegeden él és tevékenykedik sok országos és Európa-hírű tudós, művész, író, szellemi életünk számos kiválóvága. A Magyar Tudományos Akadémia levelező és rendes tagjai közül 12 a város lakója.

Szeged tehát úgy iparosodott, hogy megőrizte és továbbfejlesztette hagyományos szerepét a magyar kulturális, szellemi életben. A József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem, a Élelmiszeripari Főiskola, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, a Hittudományi Főiskola, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola és az Egészségügyi Főiskola tagozatai, 13 középiskola, gimnáziumok és szakközépiskolák hallgatói, diákjai — akik közül sokan az ország legkülönbözőbb részeiből járnak ide, különösen egyetemi, főiskolai tanulmányaik idején — az iskolai tanévben szabályosan „megfitalítják” a várost. Önálló televízióstúdió, amely havonta egyórán músortíval szerepel a televízió központi műsorában, 1976 óta működik.

Az 1960-as évek óta tartó dinamikus fejlődési korszak néhány maradandó, kifejező alkotása öltött testet egyik-másik középületben. A megyei pártbizottság és a Csongrád megyei tanács épületömbje a legkorszerűbb tervek alapján készült, a hatemeletes irodaház szemre is tetszetős, szép alkotás. A Magyar Tudományos Akadémia Biológiai Központja nemcsak a tudományos élet egyik Európa-hírű bázisa, hanem olyan hatalmas, modern épületegyüttes is, amely — egy új szellemi centrum részeként — nagyon jól illeszkedik be a városrész parkos, fásos környezetébe. Az épületben és közvetlenül körülötte az alkalmazott képzőművészetek sok érdekes műve látható.

A nagyleptékű ipartelepítés — a menynyiségi feladatokkal való gyürkőzésen túl — új építészeti megoldásokat is követelt. Ennek eredményeként kiemelkedő méretnél, építészeti alkotásként tartják számon a Kábelgyár nagycsarnokának héjszerkezetű födémjét és a Szalámigyár érlelőtornyának előregyártott vázszerkezetét.

Szeged fejlődésével, a nagyvárosi élet

A Komócsin Zoltán tér

feltételeinek kialakításával lépést tartottak a kommunális beruházások. Az elmúlt öt évben 103 óvodai, 506 bölcsődei hely létesült. Figyelembe véve, hogy 1978-ban 100 óvodás korú gyermek közül országosan 83 járhatott óvodába, Szeged 87,8 százalékos arányával az éire tört, és a nagyvárosok sorában a fővárost is megelőzve, talval az első helyet foglalta el. Bővült, korszerűsödött az egészségügyi ellátás. Fejlődött a nagyváros kereskedelmi és vendéglátóipari hálózata. Az üzletek alapterülete 37 ezer négyzetméterrel nőtt, s a korábbiak a kétszeresére emelkedett. Ennél is erőteljesebben javult a vendéglátás, amely 30 ezer négyzetméternyi új területével megháromszorozta kapacitását.

Kényelmesebbé, komfortosabbá vált a szegediek élete, nagy területeket vontak be a gáz-, víz- és távfűtési szolgáltatásba. A város közműhálózata megkétszereződött. Jelentős építkezésekkel gyarapodott a közlekedés és a hírközlés. Megépült az algyői közúti híd, átépítették az algyői vasúti hidat, befejezés előtt állnak az új Tisza-híd nagyszabású munkálatai. Felújították, korszerűsítették és kibővítették a város legfontosabb útvonalait. Villamosvonalakat építettek át és a vidéki városok között elsőként helyezték üzembe trolibuszt. Felépült a város távbeszélő- és postaközpontja.

Szeged, mint szerető édesanya, úgy öleli magához páratlanul szép, folyókban, hévizekben gazdag környezetét. Ezek hozzájárulnak a városhoz, együtt szépülnek, gyarapodnak vele. A szegedi ember szereti a természetet. Jó barátjává szelídítve a Tiszát, mozgalmassá vízi életet teremt a folyón és annak partjain. A strandolók tizezreit, az evezős hajók és motorosnokok tarka forgataga ma már a városkép szerves része.

Újszegeden megkezdődött a Holt-Marosnak és környékének a rendezése, ugyanakkor itt bővült a strandfürdő. Befejezés előtt áll Szikós-fürdő fejlesztése. A vízisportok kedvelőinek jó lehetőséget biztosítanak a Tisza szegedi oldalán, a legáltalában számára most épül az úttörő-vízitelep. A növekvő idegenforgalmat szolgálja a kemping, amely mellett Touring Motel épül fel. A városban már eddig is hét úszó- és gyermekmedence van, jövőre még négy újat adnak át.

Szeged

az elmúlt 34 évben a gondosan tervező, előretelkintő szocialista várospolitika eredményeként **ülkötető életű, igazi nagyváros lett**, hazánk forgalmas délkeleti kapuja. Sodró iramú

fejlődése, mozgalmassága, színes forgataga, megkapó mai városképe szinte fogva tartja a város új és régi barátait.

Szeged olyan kapu, amely két országra, Jugoszláviára és Romániára is nyílik. Az elmúlt évben több mint hárommillió külföldi utazott át a városon, útban a röszekei vagy a nagylaki határátkelőhely felé, de közülük „csak” 120 ezren tölthettek itt legalább egy napot. A szegediek nagy vendégszeretettel arra törekednek, hogy az átutazó milliókból még többen időzzenek el nálunk.

A mai Szeged életében együtt vannak jelen a sikerek és gondok, az elvégzett és a soron levő feladatok. Az építők tervei főként arra irányulnak, hogy bővítsék a házigyár termékválasztékát, hogy külsőleg és belsőleg jobban alkalmazkodjanak a differenciált szükségletekhez és igényekhez. Terveznek olyan épületeket és lakásokat, amelyek alkalmasak a városi foghíjak beépítésére. Fontos feladatnak tartják a meglévő épületállomány korszerűsítését, felújítását. A második tizenöt éves lakásépítési terv végrehajtása során új lakótelepek létesülnek az Indóház-téren, az új Tisza-híd környékén, a Rökus városrészben.

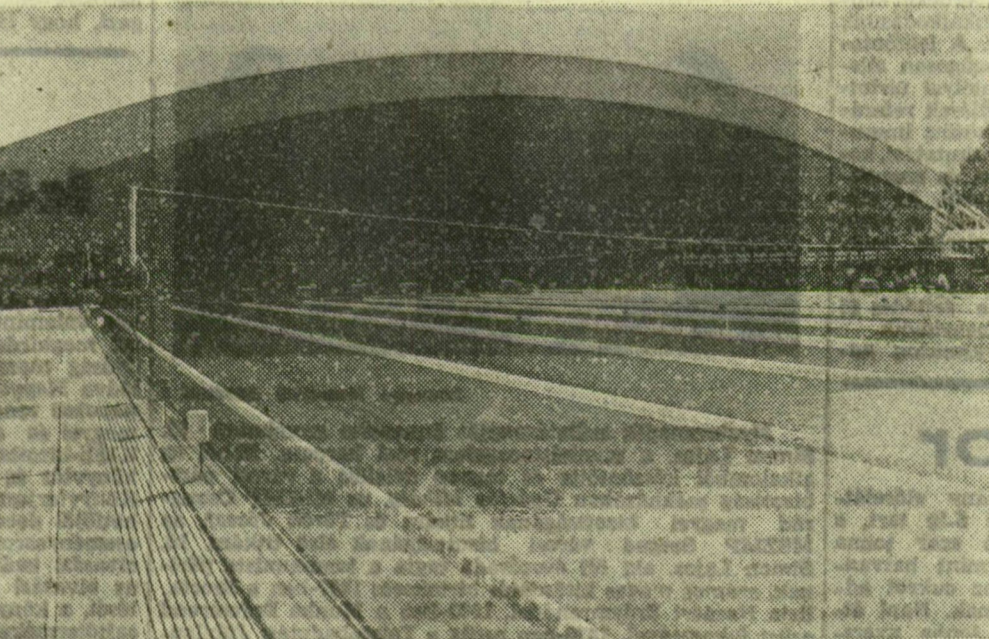
Nagy gondot fordítanak az üzletek, óvodák, iskolák építésére, a közműhálózat fejlesztésére.

A város anyagi lehetőségeihez mérten fejlesztik a hőszolgáltatást. Kísérleteket folytatnak a geotermikus energia hasznosítására. A természetes meleg vizek felhasználását különösen időszerűvé teszi napjaink szigorúbb energiagazdálkodása.

A szegedi tennivalók sorában ma is fontos helyet foglal el az árvízvédelem. A száz esztendővel ezelőtti árvízkor nyolcszázhat centiméteres vízmagasságnál dől hullámsírra a város, s 1970-ben, amikor a folyó ismét kiöntéssel fenyegetett, 960 centiméter volt a legnagyobb vízmagasság. Akkor a város apraja-nagyja a gátakon volt, segítette az emberek hősiessége, és a korszerű technika, de megmaradt az intő jel, hogy a megelőzés, a védelem folyamatos feladat. A város földrajzi adottsága, mely fekvése miatt ezéért 1970-től tovább kellett építeni a gátrendszert és azt jelenleg is állandóan karban kell tartani.

Ha Szeged mai látogatója megáll az árvíz idén avatott emlékműve előtt, érthetően kétségbe vonja, hogy akkor, száz esztendeje, a szörnyű csapás után a Szegedi Híradó szerkesztője ilyen sorokat írhatott: „Kongj, városháza öreg harangja! Hírdesd Szeged népének, hogy szülővárosa végőrája elérkezett.” A látogató kétsége azonban csak utólag lehet természetes. Szeged dolgozni, tenniakaró népe teremtette újjá városát, s ezt az alkotó munkát a mi rendszerünkben tudta igazán kiteljesíteni. Az a jelszó pedig, hogy „Szeged szebb lesz, mint volt!” be is teljesült és nem is. Igazában és véglegesen soha sem teljesülhet, mert a kor tovább sürget. Sürgetnek az emberek, akik szeretnének még jobban, még kellemesebb körülmények között élni városukban, még szebb házakról, barkokról álmodnak. Kissé átalakítva a régi mondást, a szegedi emberek most inkább így fogalmaznak: **Szeged mindig legyen szebb, mint amilyen volt.** Ezért tesznek, alkotnak mindennap.

Igy áll ma Szeged a jövő kapujában. A város jövője része a haza, az ország jövőjének, holnapja a fejlett szocialista társadalom holnapja, azé, amelyért már ma dolgozunk. A jövő kapuját az ember teremtő ereje tárja fel. Az, amelyről Kádár János elvtárs másfél évtizeddel ezelőtt éppen Szegeden, a Textilművekben mondotta: „Mi, kommunisták, egyedül és kizárólag az alkotó munkában hiszünk, mely emberré tette az embert, s amely az élet alapja”.

Az újszegedi Sportcsarnok a nyitott versenyszodával